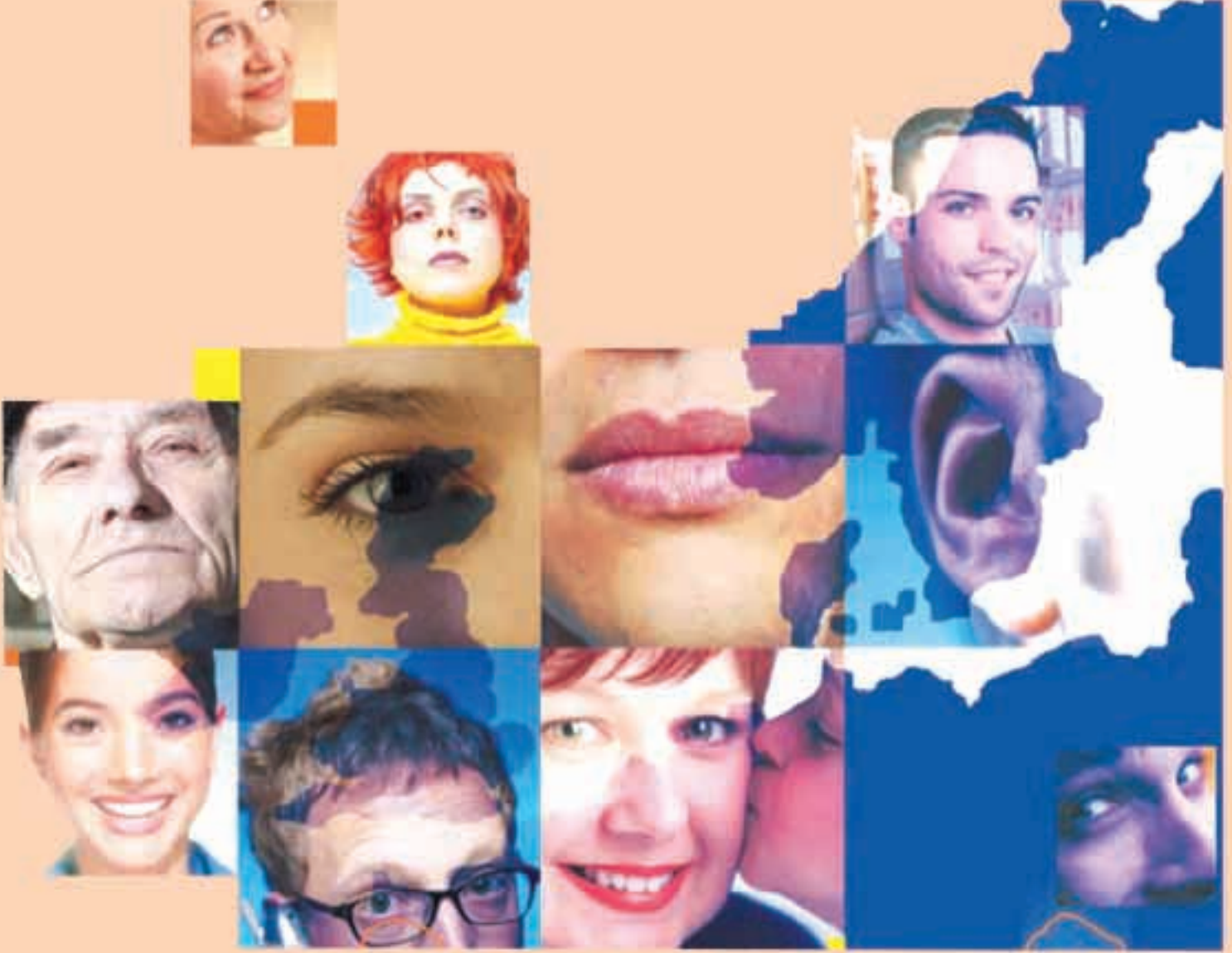

AB TÜRKİYE GÖRÜNÜMÜ

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu'nun periyodik yayını Sonbahar 2007 Sayı 9

Sivil Toplum

Sivil Toplum: AB'ye katılım görüşmelerindeki eksik halka mı?

Genişleme: birlikte güçlüyüz

Türkiye'de Sivil Toplum Diyalogu: Michael Vögele ile röportaj

Türkiye'de Sivil Toplum yetkilendirme ve güçlendirme

Sivil toplum nedir?

“Sivil Toplum” ya da “Sivil Toplum Kuruluşu” (STK) terimlerinin her ikisi de genellikle hükümet-dışı, kâr amacı gütmeyen kuruluş, ağ ve gönüllü birliklerin tümünü kapsayan genel terimlerdir. Bu kuruluşlar: işgücü piyasası aktörlerini (örneğin: “sosyal taraflar” da denilen sendikalar ve işveren federasyonları); terimin ifade ettiği sosyal taraf olma özelliğine sahip olmayan, sosyal ve ekonomik aktörleri temsil eden kuruluşları (örneğin: tüketici örgütleri); çevre kuruluşları, insan hakları örgütleri, hayır kurumları, eğitici ve öğretici kuruluşlar gibi insanları ortak bir dava çerçevesinde bir araya getiren STK’ları; üyelere yönelik hedefleri gerçekleştirmek için çalışan ve toplumda taban seviyesinde kurulmuş olan Toplum Tabanlı Kuruluşları (örneğin: gençlik örgütleri, aile birlikleri ve vatandaşların yerel seviyede ve belediyeler düzeyinde hayata katılımını sağlayan kuruluşları); ve dini toplulukları içerirler.

Sivil Toplum AB karar alma sürecine nasıl dahil olur?

Sivil toplum AB karar alma sürecine çeşitli şekillerde dahil olmaktadır. Komisyon, Avrupa ile ilgili konularda en doğru adımı atabilmek için teklifleri sunmadan önce, Avrupa’da meydana gelen yeni durumların ve sorunların farkında olmalıdır. Bu nedenle, Komisyon, politikalarını belirlerken sivil toplum kuruluşlarını da içermek üzere birtakım dış taraflarla görüş alışverişinde bulunur. Bunun yanı sıra yasal süreç çerçevesinde de Üye Ülkelerdeki çeşitli kuruluşları temsil eden Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi’ne (EESC) danışır. Komisyon, danışma politikasında açık olma prensibini uygular. Daha fazla bilgi için: http://ec.europa.eu/civil_society/apgen_en.htm

Komisyon’un yanı sıra, Avrupa Birliği seviyesinde bir danışma organı olan EESC de AB mevzuatından doğrudan en çok etkilenen insanların görüşlerini Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu’na sunar. Avrupa’daki işveren örgütleri, sendikalar, çiftçiler, tüketici grupları, meslek örgütleri gibi kuruluşların temsilcilerinden oluşan EESC siyasi olmayan bir kuruluştur ve geniş kapsamlı birçok konuda uygulamaya yönelik tavsiyelerde bulunur. EESC kendisine sunulan belli bir teklif ile ilgili olarak fikrini belirtir ve bu toplu görüş AB’nin Resmi Gazetesi’nde yayınlanır. Ayrıca, EESC kendi inisiyatifleriyle, kendi seçtiği herhangi bir konuda görüşünü AB kurumlarının dikkatine sunabilir.

Proje nedir ve AB’nin kaynak sağladığı projeler için hibe çağrıları nerede bulunur?

Proje, belli bir amacı olan ve tanımlanmış bir süre içerisinde gerçekleştirilen bir dizi faaliyetten oluşur. Projede tüm faaliyetler, projenin süresi, maliyetleri ve nasıl gerçekleştirileceği açık bir şekilde planlanmalı, ortaya konmalı ve açıklanmalıdır.

STK’lar için Avrupa seviyesindeki AB finansal yardımı topluluk programları ile, ayrıca yerel seviyedeki yardım ise Türkiye’nin aday ülke konumunda olmasından dolayı katılım öncesi destek programlarıyla sağlanmaktadır. Yayınlanan hibe teklif çağrıları, kurumları verilen süre içerisinde ve belirlenen gerekliliklere göre tekliflerini sunmaya davet eder. Hibe çağrıları aşağıdaki websitelerinde yayınlanır:

- Tüm hibe çağrıları Europaid websitesinde bulunabilir: http://ec.europa.eu/europaid/general/index_en.htm
- Türkiye’nin katılım öncesi destek programları çerçevesinde yapılan hibe teklif çağrıları, Merkezi İhale ve Finans Birimi’nde bulunabilir: www.mfib.gov.tr
- Yerel hibe teklif çağrıları, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu’nun websitesinde bulunur: www.avrupa.info.tr
- Aşağıdaki link Türkiye’deki Sivil Toplum Diyalogu çerçevesindeki çağrıları içermektedir: www.avrupa.info.tr/Sivil_Toplum_Diyalogu/Fon_mkanlari.html

- Hibeler ile ilgili bilgileri de Avrupa Komisyonu link’inde bulabilirsiniz: http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm

Türk STK’lar hangi topluluk programına katılabilirler?

Türkiye aşağıda detayları verilen topluluk programlarına aktif olarak katılmaktadır. Programlarla ilgili daha detaylı bilgi için Ulusal Temas Noktaları’na başvurunuz ya da aşağıda belirtilen linklere bakınız:

Kültür 2007 yedi yılı kapsayacak şekilde tasarlanmıştır (2007-2013) ve Avrupa kültür alanını genişletmeyi amaçlamaktadır.

Bu konuda daha fazla bilgi için lütfen ziyaret ediniz:

<http://ccp.kultur.gov.tr> • http://ec.europa.eu/culture/eac/index_en.html

Yaşamboyu Öğrenme Programı (2007-2013), Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig ve Jean Monnet programlarıyla çocukluktan yaşlılığa kadar öğrenme fırsatlarını desteklemektedir.

Daha fazla bilgi için: www.ua.gov.tr

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html

Gençlik Eylemde Programı’nın amacı; yerel, ulusal ve Avrupa seviyesinde gençler arasında kişisel sorumluluk, inisiyatif, diğerlerini düşünme, sivil ve aktif katılım anlayışlarını geliştirmektir.

Daha fazla bilgi için: www.genclik.gov.tr

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/newprog/index_en.html

Halk Sağlığı alanında Topluluk Eylem Programı’nın (2003-2008) genel hedefleri, sağlık ile ilgili bilgiler verme, sağlık tehditlerine karşı hızlı müdahale ve sağlığın geliştirilmesidir.

Ayrıntılı bilgi için : www.rshm.gov.tr

http://ec.europa.eu/health/ph_programme/programme_en.htm

7. Çerçeve Programı, 2007 – 2013 dönemlerini kapsamakta ve AB’nin Avrupa Araştırma Alanı (ERA)’nı tek çatı altında birleştirerek, araştırma politikasını ekonomik ve sosyal politikalar konularındaki hedefleriyle bağdaştırması için bir fırsat teşkil etmektedir.

Bu konuda daha fazla bilgi için: <http://www.fp7.org.tr>

http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html

Tüm Topluluk Programları hakkında bilgi için lütfen ziyaret ediniz:

http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm

Türkiye’de STK’lara destek sağlayan bir kurum var mı?

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) Türkiye’de STK’lara destek sağlayan bir Türk kurumudur. Merkezin hedefleri temel olarak, bir sivil toplum haritası ve veritabanı oluşturulması, STK’lar arasında iletişim ağları kurma ve STK’ların çalışmalarını geliştirmeleri konularında onlara yardım etmektir. Merkez ayrıca, sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini yayınlara ve sosyal alandaki inisiyatifleri teşvik etmek için lobi faaliyetleri gerçekleştirir. Merkez ayrıca karar alma süreçlerine, uluslararası işbirliği ve ağlara STK’ların katılımını teşvik etme konusunda da önemli bir rol oynamakta ; STK’lara sağlanan desteğin etkin, adil ve prensipli bir şekilde kullanılmasını için de çeşitli yöntemler geliştirmektedir. STGM ile ilgili daha fazla bilgi için: www.stgm.org.tr

AB’de Sivil Toplum Kuruluşları ile ilgili bir veritabanı var mı?

Komisyon’un Avrupa seviyesinde çalışan sivil toplum kuruluşlarına ulaşmada yararlı bir kaynak olan CONNECS adında bir veritabanı vardır. Bu veritabanına aşağıdaki websitesinden ulaşabilirsiniz:

http://ec.europa.eu/civil_society/coneecs/liste_index.cfm?CL=en

Büyükelçi'nin Mesajı

Türkiye'nin en dikkat çekici yönlerinden birisi her geçen gün gelişen sivil toplum hareketidir. Bu genç ve dinamik ülkede 84,000'den fazla kayıtlı sivil toplum örgütü bulunmaktadır. Bu örgütler bir mahallenin ihtiyaçlarının giderilmesi veya hemşeriler arasındaki bağların güçlendirilmesinden genç gönüllülerin aktivitelerine kadar çeşitli amaçları ve faaliyetleri içermektedir.

Türkiye'deki sivil toplumun bu farklı yüzleri haber bültenimizin bu ayki sayısında ele alıyoruz: kültür, insan hakları, toplumsal cinsiyet konuları, sosyal diyalog.

Sivil toplum hareketi Türk insanının Avrupa Birliği sınırları içinde yaşayan insanlara yakınlaştırılması açısından kilit role sahiptir. İşte bu nedenle 'AB-Türkiye Görünüm' adlı bültenin bu ayki sayısında bu konu kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Bu ayki bülten "Sivil Toplum Diyalogu" adlı AB destekli program ile bu program kapsamında yer alan pek çok projeyi tanıtmaktadır. Bu program ve projelerin hepsi ortak bir anlayışın geliştirilmesine ve klişelerle basmakalıp yargıların aşılması için gereken araçların yaratılmasına yardımcı olmaktadır.

Bu sayıda ayrıca, AB'de sivil toplumun vatandaşların ihtiyaçlarının dikkate alınmasını temin etmek amacıyla karar mekanizmalarını nasıl etkilediği ve henüz ilk aşamalarında olan bu sürecin Türkiye'de de nasıl bir fark yaratmaya başladığı konusu ele alınmaktadır.

Genişlemeyle ilgili olarak görüşlerin değişebiliyor olması iyi bir haber; çünkü artık Avrupalılar her geçen gün, yeni vatandaşlarının iddia edilen aksine olumsuzluklar değil faydalar getirdiği konusunda daha fazla bilgi sahibi oluyorlar. Bu konuyla ilgili olarak duyulan heyecan, Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn tarafından bir defa daha yinelenmiş ve Avrupa Birliği Dönem Başkanlığını yürüten Portekiz tarafından da onaylanmıştır.

Türkiye'nin yaşadığı uzun ve sıcak yaz, AB-Türkiye ilişkileri bağlamında bir rahavet süreci olmamıştır. Yaz boyunca Ankara, İstanbul ve Brüksel'deki faaliyetler devam etmiş ve ortaya çok daha yoğun bir sonbahar dönemi çıkmıştır. Birlik ise kendi içinde, artan üye sayısı karşısında işleyişini yeniden yapılandıracak yeni bir Antlaşma üzerinde çalışmakta. Bununla birlikte yaklaşan sonbahar ve "hareketlilik haftası" ise bizlere arabamızı bir kenara bırakıp bisikletimizi tercih ederek sadece daha ucuz ulaşımı değil aynı zamanda daha sağlıklı bir seçim yaptığımızı da hatırlatıyor!

Umut ediyorum ki AB-Türkiye Görünüm dergisinin bu sayısı, AB-Türkiye ilişkilerinin hayati bir parçası olan insanlar arası diyalogla ilgili olarak faydalı katkılar sağlar.

Büyükelçi Marc Pierini

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Başkanı

İçindekiler

Katılım / Genişleme

Sıkça Sorulan Sorular.....	2
Büyükelçi'nin Mesajı.....	3
Sivil Toplum: AB'ye katılım görüşmelerindeki eksik halka mı?	4
Genişleme: birlikte güçlüyüz	5

Ana Konu: Sivil Toplum

Avrupa'da vatandaşların sesi	6
Türkiye'de Sivil Toplum Diyalogu: Michael Vögele ile röportaj	8-9
Türkiye'de Sivil Toplumu yetkilendirme ve güçlendirme...10-11-12	
Klişeleri ortadan kaldırmak için kültürel anlayış	13

AB Genel Bilgiler

AB Geniş Açı	14
ABBM İstanbul tam gaz ilerliyor!	15
Şehre yaz geldi	15
AB Bilgi Büroları'ndan haberler	16

Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Margot Wallström, vatandaşların seslerini duyurmaya yönelik bir sivil toplum kuruluşu toplantısında.

SİVİL TOPLUM

AB'ye katılım görüşmelerindeki eksik halka mı?

Katılım müzakereleri, uluslararası bir anlaşmaya varmaya çalışan ege-men yapılar arasındaki tüm görüşmelerde olduğu gibi hükümetler arasında gerçekleştirilmektedir. Müzakereler sırasında AB Üye Ülkelerinin hükümet temsilcileri ve aday ülkeler bir masa etrafında toplanıp aday ülkenin 'kulübe' katılması için mevcut olan en iyi şart ve koşullar üzerinde anlaşmaya varmaya çalışırlar. Söz konusu kulüp AB olunca, müzakerelerin başlıca konusu, aday ülkenin (topluluğun 130.000'den fazla sayfadan oluşan mevzuatı olan) AB *müktesebatını* ne kadar erken ve ne kapsamda uygulayabileceği olmaktadır. Bu sorunun cevabını en iyi verebilecek olansa mevzuat değişikliklerinin yapılmasından ve mevzuatın uygulamasından sorumlu olan aday ülkenin hükümeti değil midir?

İlk bakışta, bu sürece sivil toplum kuruluşları sektörünün dahil olmasına gerek yokmuş gibi görünse de, geçmişte yaşanan genişleme süreçleri AB'ye bunun tam tersinin doğru olduğunu göstermiştir. Aslında katılım hazırlıkları sırasında, aday ülke tarafından o kadar geniş kapsamlı reformların yapılmasını gerektirmektedir ki, bunu, sivil toplumla yakın işbirliğinin sağlayacağı halk desteği olmadan başarmak imkânsızdır.

Bu nedenle sivil toplum, müzakerelere doğrudan dahil olmasa da katılım sürecinin kilit önem taşıyan bir paydaşı haline gelmektedir. Sivil toplumun rolü, katılım sürecinin vatandaşlar üzerindeki etkileri konusunda farkındalık yaratmaktan, çeşitli çıkar gruplarını temsil etmek ve politika oluşturma sürecine girdi sağlamaya kadar uzanan geniş bir yelpazeyi içermektedir.

AB'ye giriş – Beni nasıl etkileyecek?

Bu soru, insanların haklı olarak kendilerine sıklıkla sorduğu bir sorudur. Aktif sivil toplumlarda – insanlar aynı soruyu temsilcilerine sorarlar. İster hükümet bünyesinden olsun ister hükümet dışı olsun, işte bu temsilcilerin görevi de iyi niyetle ve objektif bilgilerle bu kişilere yanıt vermektir. Katılım yalnızca teknik ya da finansal bir konu değil aynı zamanda insanların genişlemiş bir Avrupa'da nasıl yaşayacakları ve çalışacakları üzerinde doğrudan etkileri olan bir süreçtir. İnsanların endişeleri ve önem verdikleri konuların emanetçisi ve bilgilendirilmiş bir şekilde müzakerelerin destekçisi olan sivil toplumun rolü, AB'ye katılım konusunda lehte ya da karşı oy verilirken, daha akılcı ve daha az duygusal bir temelde karar vermeyi sağlaması açısından çok önemlidir.

Senin çıkarın benim çıkarımdır!

İş çıkar grupları, gündemlerini kamu alanına taşıma konusunda uzun bir yol almış durumdadırlar. Aynı şey iş dünyası dışında da

gittikçe artan bir şekilde devam etmektedir. Bu durum, seslerini duyurabilmek için güçlenme ve temsil edilme ihtiyacında olan engelliler, azınlıklar, kadınlar ve çocuklar gibi savunmasız gruplar için özellikle geçerlidir. Sivil toplum, bu gruplar için de kamu yetkileriyle ilişkilerde ideal bir sözcü olabilir.

Vatandaş-dostu politikalar

Sivil toplum, vatandaşlara hükümetlerden daha yakındır. Halkla fiziksel ve duygusal bir yakınlığa sahiptir ve bu da sivil toplum temsilcilerini ve kuruluşlarını bürokratlara nazaran halkın gözünde daha güvenilir ve inanılır bir hale getirmektedir. Profesyonel bir sivil toplum, vatandaşlardan geri bildirim alıp verebilir ve reform politikalarının insanların beklentilerini karşılayacak şekilde olmasını sağlamak için sözkonusu politikalara girdi sağlayabilir.

Şunu da açıkça belirtmek gerekir ki, bu örnekler sivil toplum ile kamu sektörü arasındaki yakın ilişkinin genel olarak iyi yönetişime ve özel olarak da katılım sürecinin yönetimine getirebileceği faydalara verilebilecek örneklerin yalnızca birkaçıdır.

STK'ların uygun yasal, siyasi ve sosyal ortamlara ve yüksek bir profesyonelliğe sahip olması, sivil toplumun AB katılım sürecine etkili bir katkıda bulunmasını sağlayacak "olmazsa olmaz" şartlardır.

Bu süreç, eğer başarılı olursa, AB'nin yalnızca bir Devletler Birliği olmasına değil aynı zamanda AB'nin kurulmasını sağlayan fikir babalarının da istediği gibi, halkların topluluğu olmasına yardımcı olacaktır.

"Avrupa Birliği'nin –doğrudan, etkin ve demokratik bir Avrupa yaratarak– vatandaşları için doğru politikaları oluşturmaya çalıştığını göstermesi önemlidir. Bu çaba, Birliğin vatandaşlara yakınlaşma ve ortak çıkarlara hizmet etme çabalarının bir parçasıdır."

Margot Wallström, Kurumsal İlişkiler ve İletişimden Sorumlu Komisyon Üyesi, Avrupa Parlamentosu, 7 Haziran 2007 tarihli Genel Kurul toplantısı.

Genişleme: birlikte güçlüyüz

İster ekonomik canlanmanın motoru, ister dünya işlerine eklenmiş küresel bir ağırlık deyin, genişleme AB'nin en güçlü politika araçlarından biri olmaya devam etmektedir. Avrupa Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Komisyon Üyesi Olli Rehn'in genişlemeye duyduğu sağlam inancı da kişisel web günlüğünde ifade ettiği gibi bu yöndedir.

27 Üye Ülke ve 500 milyona yakın bir nüfusu ile bugünün Avrupa Birliği, 50 yıl öncesinin 6 Üye Ülke'den oluşan ve 200 milyondan az bir nüfusa sahip olan Avrupa Ekonomik Topluluğu'ndan çok daha güçlü ve etkili bir durumdadır.

Genişlemeden Sorumlu Komisyon Üyesi Olli Rehn.

“Birkaç durgun yıldan sonra, Avrupa, şimdi, açıkça bir ekonomik yükselme yaşamaktadır. Avrupa ekonomisi, bu yıl ve gelecek yıl içinde ABD'den daha hızlı olması beklenen bir hızda büyümektedir. Euro bölgesinde işsizlik yalnızca iki yıl içerisinde yüzde 9'dan yüzde 7'ye düşmüştür... AB'nin başarısının altında yatan sebepler arasında daha iyi ekonomik politika oluşturmalarının yanı sıra tedrici ve dikkatli olarak yönetilen bir genişleme süreci yatmaktadır.” diye bu konudaki görüşlerini vurguluyor Rehn.

Romanya ve Bulgaristan'ın Birliğe katılımıyla Avrupa Birliği'nin son genişlemesini yönetmiş biri olarak Rehn, AB genişlemesinin Avrupa'nın ihtiyacı olan dinamizmi getirdiğini belirtiyor. Rehn bu konuda, *“Bu genişleme, piyasaları büyütürken, yeni iş fırsatları yaratarak ve hızla büyüyen ekonomileri tek bir pazarda birleştirerek, Avrupa ekonomisini güçlendirmiştir,”* diyor ve sözlerine şöyle devam ediyor: *“Eski' ve 'yeni' Üye Ülkeler arasındaki ticaret geçen on yıl içerisinde dört katına çıkmıştır. Öte yandan eski Üye Ülkelerde şirket yer değiştirmeleri nedeniyle kaybedilenden çok yaratılan yeni iş olduğu görülüyor. AB ekonomisinin rekabet gücü, küresel olarak daha da artmıştır.”*

Bu nedenle, Polonyalı su tesisatçısından, Romanyalı bilgisayar programcısından ya da Bulgar işçisinden korkulmamalıdır:

- Mayıs 2004'ten sonra işgücü hareket sınırlandırmaları uygulamayan İrlanda, İsveç ve Birleşik Krallık gibi ülkelerin ekonomik büyüme hızları arttı; istihdam oranları yükseldi ve işsiz oranlarında ise düşüş görüldü.
- Diğer AB ülkelerine nazaran yeni üye olan ülkelerden en fazla işçi akınına uğrayan İrlanda'da, işsizlik oranı AB ülkeleri arasında en düşük oran oldu (geçen yıl bu oran yüzde 4.4'tü).
- İsveç ve Birleşik Krallık, 2010 yılının hedef istihdam oranı olan yüzde 70'i büyük ölçüde geçen birkaç AB Üye Ülkesinden ikisi oldu. Ayrıca diğer AB ülkelerinde de istihdam arttı.
- 27 Üye Ülke'den ve 500 milyon insandan oluşan AB, dünyadaki en büyük ekonomik bölgedir. Uluslararası alanda da, örneğin küresel ticari görüşmelerde, önemli bir ağırlığa sahiptir.

Bu yıl 1 Temmuz'da Avrupa Birliği Dönem Başkanlığı'nı üstlenen Portekiz de bu değerlendirmeye katılmakta ve genişlemenin Başkanlığı yürütecekleri 6 ay boyunca gündemlerinin üst kısımlarında yer alacağını belirtmektedir. Haziran ayında Portekiz başbakanı tarafından açıklanan “Portekiz Dönem Başkanlığı'nın Öncelikleri” isimli belgede ise bu politika şöyle ifade edilmektedir: *“Birliğin reformu, genişleme sürecinde uyulması gereken mevcut taahhütlerin yerine getirilmesini kolaylaştırmalıdır. Avrupa'da barışa, istikrara ve refaha katkısı tartışma götürmez bir gerçek olan bu çabanın faydaları herkes tarafından kabul edilmektedir. AB bu kazanımları geliştirmeli ve birleştirmelidir.”*

Sonuç olarak, genişleyen bir Birliğe duyulan coşku, genişleme yorgunluğunun yerini alıyor gibi görünüyor, en azından şu an için...

Daha fazla bilgi için:

Olli Rehn: Avrupa'da Yeni Ekonomik Dinamizm:

http://ec.europa.eu/commission_barroso/rehn/this_month/index_en.htm

Portekiz Dönem Başkanlığı'nın Öncelikleri:

<http://www.eu2007.pt>

<http://www.europa-web.de/europa/03euinf/10counc/portpresidence.htm>

Avrupa'da vatandaşların sesi

Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso ve EESC Başkanı Dimitris Dimitriadis.

Ortalama olarak, EESC yılda 170 tavsiye niteliğinde belge ve görüş beyan eder ve bunların yüzde 15'i Komite'nin kendi inisiyatifleridir. Tüm görüşler AB'nin karar alma organlarına gönderilmekte ve daha sonra da AB'nin Resmi Gazetesi'nde yayımlanmaktadır.

EESC son dönemde sesini, AB için Reform Antlaşması konusunda devam eden hararetli tartışmalarda duyurmuştur. Avrupa Konvansiyonu sırasında yaptığı gibi EESC bu Hükümetlerarası Konferans'ta (IGC) da daha fazla şeffaflık getirme ve konferanslar ve çeşitli organizasyonlar düzenleyerek sivil toplumun sesinin duyulmasını sağlama konularında çaba göstermiştir.

Hükümet-dışı kuruluşlar ve lobiciler

Yalnızca Brüksel'de sayıları 1000'i bulan STK'lar ve lobi grupları da AB karar alma mekanizmasını etkilemede önemli bir rol oynamaktadırlar. Tüm Avrupa'da yüzbinlerce STK bulunmaktadır ve bu STK'ların çoğu etkinliklerini yoğunlaştırmak için Avrupa seviyesinde şemsiye ağları olarak örgütlenmişlerdir.

İnsan haklarından (İnsan Hakları ve Demokrasi Ağı) kadınlara (Avrupa Kadınlar Lobisi) ve sosyal konulara kadar (Sosyal Platform) çeşitli konularda faaliyet gösteren bu STK'ların altısı Brüksel'de bulunmaktadır. Son 15 yılda Avrupa kurumları ve Brüksel'deki STK sektörü arasında birtakım yapılandırılmış diyalog uygulamaları geliştirilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Komisyon ve Avrupa Parlamentosu'nun İstihdam ve Sosyal İşler Komitesi Sosyal Platform'la düzenli olarak yılda iki kez toplantı yapmaktadır;
- Çevre konusunda çalışan STK'ların geleneksel olarak Parlamento ve Komisyon'un Çevre Genel Müdürlüğü ile halihazırda sistemli ilişkileri bulunmaktadır;
- Ticaret Genel Müdürlüğü de sivil toplumun ilgili kesimleriyle çok iyi yapılandırılmış ve düzenli bir 'sivil toplum diyalogu' kurmuş durumdadır.

Bu noktada, sivil toplumun sağladığı girdilerin herhangi bir fark yaratıp yaratmadığı sorusu akla gelebilir. Bu sorunun cevabı kesinlikle 'evet'tir. Örneğin, AB için gelecekte oluşturulacak denizcilik politikası konusundaki mevcut tartışmaları düşünelim. Bir yıl önce Komisyon küçük, büyük demeden ilgili tüm paydaşlarla 12 aylık geniş çaplı bir danışma süreci gerçekleştir-

Avrupa seviyesinde sivil toplum oldukça yeni bir konudur. 1992'de Maastricht Antlaşması'nın imzalanmasıyla vatandaşlar üzerinde daha doğrudan etkiye sahip olan politikalar Avrupa seviyesine kaydırılmaya başlandı ve bu da sivil toplumun bu konulara daha fazla dahil olması ihtiyacını doğurdu. O zamandan bu yana, birçok STK Avrupa ağı oluşturacak şekilde örgütlendi ve bu STK'lar günümüzde AB vatandaşlarının sesini yansıtacak şekilde Avrupa siyasi sürecine değerli girdiler sağlamaktalar.

'Sivil Toplum Kuruluşu'nun üzerinde uzlaşmış ya da yasal bir tanımı olmasa da, Avrupa Komisyonu herkesin kuruma girdi sağlamanın gerekli olduğunu düşünüyor. Artık görüş alma (istişare) Komisyon'un daha çok başvurduğu bir uygulama olmaya başladı ve bu yöntem, özellikle mevzuat teklifinden önce gerçekleştirildiğinde daha etkili bir hale geliyor.

Bu uygulamanın bir örneği de, 18 Eylül'de Brüksel'de **Avrupa Yurttaş Eylem Merkezi (ECAS)** tarafından 'Avrupa Yurttaşlığı' konusunda düzenlenen açık müzakeredir. ECAS direktörü Tony Venables konuyla ilgili şunları söylemiştir: "Artık Avrupa ile ilgili konulara vatandaşların daha doğrudan dahil olmasıyla gün geçtikçe onların daha çok girişimde ve deneysel yaklaşımlarında bulduklarını ve dilekçeler yazdıklarını görüyoruz. Biz, Avrupa yurttaşlığının yalnızca haklarla ya da sorumluluklarla sınırlı olduğuna inanmıyoruz. Vatandaşlık tüm

bunların yanısıra ait olma ve katılımı da içermelidir."

Ekonomik ve Sosyal Komite

Avrupa'nın sosyo-mesleki çıkar gruplarının temsilcilerine ve diğer bazı kişilere AB konusundaki fikirlerini açıklamalarını sağlayan resmi bir platform imkânı veren ve bir istişari organ olan Brüksel merkezli **Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC)**, sivil toplum için uzun süredir önemli 'bir ses' olma görevini sürdürmektedir. 1957'de kurulmuş olan EESC'nin 344 üyesi Avrupa'daki ekonomik ve sosyal gruplardan oluşmakta; bu üyeler, Birliğin karar alma sürecinde önemli bir rol oynamaktadırlar. Komisyon ya da Konsey'in EESC'ye danışması bazı konularda zorunlu iken bazı konularda ise tercihe bağlıdır.

Tek Avrupa Senedi ve Maastricht Antlaşması, özellikle bölgesel ve çevre politikası gibi yeni alanlarda Komite'ye transfer edilmesi gereken konuların kapsamını genişletmiştir. Ancak, EESC kendi inisiyatifleriyle de birtakım görüşleri benimseyebilir.

"Bölgesel ve yerel öğeleri toplum politikaları ve ulusal politikalara dahil etmek ve yaygınlaştırmak için yeni yolları araştırma zorunluluğumuz şu an her zamankinden daha da gereklidir."

Dimitris Dimitriadis, EESC Başkanı

miştir. Bölgeler Komitesi'nden tutun da AB'nin kenar bölgelerinde kalmış en küçük STK'lara kadar çeşitli kuruluşlardan 400'den fazla görüş almıştır.

Komisyon Ekim ortasında Mavi Kitabı* yayınlamadan önce bu görüşlerin tümünü incelemeyi hedefleyen, Komisyon'un denizcilik görev gücü Başkan Yardımcısı Paul Nemitz, alınan bu geri bildirimlerin sivil topluma danışmanın önemini ortaya koyduğunu söyledi ve ekledi: “Sivil toplum kuruluşlarının çoğu politika alanında hayati önem taşıyan bir rol oynamaktadır. Biz, bu kadar çok geri bildirim alacağımızı beklemi-

yorduk ama bu kadar çok kuruluş, STK ve lobi grubunun zaman ayırıp bu görüşleri göndermeleri sivil toplumun AB karar alma süreciyle ne kadar doğrudan bağlantılı olabildiğini göstermektedir.”

İyi Yönetişim konulu Beyaz Kitap

Komisyon'un “İyi Yönetişim ve Danışma Sürecinin Minimum Standartları” konulu Beyaz Kitabı kurumlaşmış bir sivil diyalogun geliştirilmesinin diğer örneklerini oluşturmaktadır. Eğer AB Reform Antlaşması yürürlüğe girse, bu antlaşmanın katılımcı demokrasi ile ilgili hükümleri bu iki

belgede belirtilen taahhütleri bir dereceye kadar resmileştirecektir.

Özellikle 47. Madde, Avrupa Kurumları, temsilci kuruluşlar ve sivil toplum arasındaki açık ve şeffaf diyalogun devam ettirilmesinin önemine değinmektedir.

İyi Yönetişim konulu Beyaz Kitap, AB'de karar alma mekanizmasını iyileştirmede, kararların hazırlanmasında ve uygulanmasında önemli rol oynayan aktörlerin tam olarak sürece dahil edilmesi gibi önemli tedbirleri açıklamaktadır. Beyaz Kitap'ta, AB'de yönetişimi yenilemek amacıyla; daha fazla katılım, açık olma, daha iyi politikalar ve yönetmelikler şeklinde dört temel rehber kural belirlenmiştir. Tabii ki, sivil toplumun tamamen sürece dahil edilmesini amaçlayan kararlı çabalar yalnızca AB seviyesinde görülmemektedir. Bu konu Üye Ülkeler tarafından da coşkuyla bir şekilde savunulmaktadır.

İyi Yönetişim konulu Beyaz Kitap:

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0428en01.pdf

* Mavi Kitap, Komisyon'un belli bir sektörde belli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi hedefini belirtmesi açısından 'Beyaz Kitap' (aşağıdaki tanıma bakınız) ile temelde aynıdır. Burada mavi renk denizin rengi olması sebebiyle seçilmiştir.

** Beyaz Kitap, Komisyon'un hedefini belirten kesin bir beyandır.

1957 yılında kurulan EESC, Birliğin karar alma süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Daha fazla bilgi için: www.eesc.europa.eu

Sivil toplumun desteklenmesi, yerel yönetimler, meslek örgütleri, yurttaş girişimleri, ün

Türkiye’de Sivil Toplum Diyalogu:

Sivil Toplum Diyalogu’nun, AB teknik katılım müzakerelerini tamamlamayı amaçlayan bir politika olduğunu biliyoruz. Bu diyalogun temel hedefleri nelerdir ve diyalog süreci nasıl gerçekleşir?

Sivil Toplum Diyalogu’nun birçok hedefi vardır: temel hedefi Türkiye ve AB vatandaşlarının birbirini daha iyi anlamasını sağlamaktır. Ayrıca sivil toplum diyalogu, Türkiye’nin AB’ye katılımının getireceği fırsat ve zorluklar konusunda da daha güçlü bir farkındalık yaratılmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu diyalog, Ankara ve Brüksel hükümetleri arasındaki resmi katılım müzakereleriyle paralel ilerlemekte; büyük bir AB fon programı tarafından desteklenmekte ve vatandaş seviyesinde gerçekleştirilmektedir. Değişim programlarını, kültürel ve bilimsel işbirliğini, çeşitli ağları ve tartışma platformlarını, ortak faaliyet organizasyonlarını ve benzeri çeşitli konuları içermektedir. Ama sonuçta amaç, her zaman AB ve Türkiye vatandaşlarının ortak ilgi alanlarında etkileşime girebilecekleri ve karşılıklı olarak yanlış yargıların üstesinden gelebilecekleri ek bir alan yaratmaktır.

Sivil Toplum Diyalogu, Türkiye’yi AB içerisinde daha iyi tanınır hale getirmektedir. Ayrıca, AB vatandaşlarının Türkiye’nin tarihi bağlantıları, gelenekleri ve kültürel çeşitliliğini tecrübe etmesine fırsat vermektedir. Benzer şekilde Sivil Toplum Diyalogu, Türk vatandaşlarına AB, AB’nin değerleri, kurumları ve politikaları hakkında daha fazla şey öğrenme fırsatı da yaratmaktadır.

En son Eurobarometre sonuçları, hem Türkiye’de, hem de AB’de Türkiye’nin AB’ye katılımı konusundaki desteğin az olduğunu göstermektedir. Tek başına sivil diyalogun bu eğilimi değiştirebileceğini düşünüyor musunuz?

Geçen yıl gerçekleşen bazı zorlu müzakerelere rağmen, Türkiye’de AB’ye katılım konusundaki destek yüzde 50’nin üzerinde. AB’de

Michael Vögele, Baş Kâtip, Mali İşbirliği, Kurum Oluşturma ve Sivil Toplum Bölüm Başkanı, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu

de genişleme için verilen destek artmaktadır. Tabii ki, şu andaki destek oranlarının, katılım müzakerelerini başlatmadan önceki rekor seviyelerden daha düşük olduğu da bir gerçek. Ancak, medyadaki manşetlerin etkileri ve halkın ‘yüksek politikalara’ odaklanma eğilimi düşünüldüğünde, bu tür dalgalanmaların oldukça normal olduğu anlaşılabilir.

Ben şuna kesinlikle inanıyorum ki, destek oranlarını yükseltmeyi yalnızca AB genişlemesini savunanlar başarabilir. Hem AB, hem de Türkiye’nin, ortak politikalarımızın geniş bir halk desteği almasını sağlamak amacıyla, Türkiye’nin AB’ye katılımının olumlu etkilerini ve faydalarını daha iyi anlatmak için yoğun çaba göstermeleri gerekmektedir. Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu’ndaki meslektaşlarının bu konuda ellerinden gelen en iyisini yapacaklarından eminim ve halk desteğinde yakın bir zamanda görülen artışın da bizi daha da motive eden iyi bir gelişme olduğunu söyleyebiliriz.

Sivil Toplum Diyalogu bu çerçevede önemli bir etkidir. İnsanların birbirini tanı-

malarının onların gözlerini nasıl açtığını ve önyargıları nasıl azalttığını görmek beni her zaman çok etkilemiştir. Bu gerçekten çok güçlü bir etkiye sahip. Bir Alman olarak ben bugünün Franko-Alman işbirliğini bunun güzel bir örneği olarak görüyorum – ancak AB içerisinde, bunun pek çok başka örneğini görebilirsiniz. Avrupa birarada çalışan hükümetlerin oluşturduğu bir kulüpten daha öte bir yapıdır. Geniş halk kitlelerine bu mikro sonuçların yayıldığını görmek biraz zaman alacaktır ama bunun gerçekleşeceğinden eminim.

Bu programın yalnızca Türkiye için tasarlandığı ve daha sonra yeni genişlemeler olursa, siyasi açıdan doğru olması amacıyla diğer aday ülkelere de uygulanacağı düşünülüyor. Bu doğru mu?

Avrupa Komisyonu, Sivil Toplum Diyalogu’nun Türkiye’nin AB’ye katılım süreci için özel bir öneminin olduğunu vurguladı. Karşılıklı bilgilendirme, diğer aday ülkelerle karşılaştırıldığında daha zayıf. Öte yandan, Türkiye ve AB arasındaki yanlış algılamalar ve endişeler ise daha yaygın.

Sivil Toplum Diyalogu, daha önceki genişlemelerden öğrenilen derslerin sonucudur. Diyalogun altında yatan fikir Hırvatistan için de geçerli ve belki de gelecekte Balkanların batısındaki diğer ülkeler için de geçerli olacak. Buradaki amaç, vatandaşları AB katılım sürecine entegre etmek, çeşitli bağlantılar oluşturmak ve AB ve aday ülkelerin toplumları arasındaki dayanışmayı güçlendirmek.

Şu ana kadar bu program çerçevesinde birkaç teklif çağırısı yaptınız. Buna geri dönüş oranı neydi, kaç tane proje kaynak almayı başardı ve bunların kaç tanesi başarılı bir şekilde uygulandı?

2005’te müzakerelerin başlamasından sonra, Avrupa Komisyonu ve Türk Hükümeti bir dizi faaliyet başlattı. Toplamda, Avrupa Komisyonu’nun kaynak tahsis ettiği dört sivil toplum diyalogu programı uygulandı ve

iversiteler ve gençlik örgütleri için fırsatlar sunmaktadır. Daha fazla bilgi için: www.avrupa.info.tr

Michael Vögele ile röportaj

halihazırda, aşağı yukarı 70 sivil diyalog projesine 4.3 milyon Euro'dan fazla mali destek sağlanmıştır.

Bu projelerin çoğu şu anda uygulanmaktadır. Örneğin, benim favori projelerimden biri olan "Çocukların Gözüyle İstanbul" sergisinde, 100 kadar çocuğun çektiği ve İstanbul'daki hayatlarını anlatan fotoğraflar sergilenmişti. Bu sergi hem Türkiye'de hem de beş AB ülkesinde sergilendi. Buna paralel olarak, Türk proje lideri 'İlhan Koman Sanat ve Kültür Vakfı' da 'Çocukların Gözüyle Avrupa' projesini hazırladı ve başlattı. Bu proje çerçevesinde AB'deki çocukların çektikleri fotoğraflar, İstanbul'da sergilendi.

Başarı oranı tabii ki her program için farklı. Ancak genel olarak şunu söylemeliyiz ki, kabul edilebilecek başvuru sayısının dört katı başvuru alıyoruz. Türk ve AB kuruluşları arasındaki işbirliği, bütün Sivil Toplum Diyalogu Programları için önemli bir zorunluluktur. Birçok AB Üye Ülkesindeki kuruluşlar Türk mevkidaşlarıyla, Türkler de AB kuruluşlarıyla çalışmak istemektedirler ki zaten bu da bu girişimin temel amacıdır.

En son gruptaki teklif çağrılarını için son başvuru tarihi 14 Eylül'dü. Sözleşmelerini başarılı bir şekilde uygulayabilmeleri amacıyla kazanan projelere ne gibi tavsiyelerde bulunmak istersiniz?

Sivil Toplum Diyalogu'na daha fazla destek sağlamak amacıyla 2006 Türkiye katılım öncesi yardımı çerçevesinde 21 milyon Euro daha tahsis ettik. Bu kaynaklarla, Komisyon, gençlik örgütleri, üniversiteler, belediyeler ve profesyonel kuruluşlar arasında gerçekleştirilecek olan 100 sivil AB-Türkiye işbirliği projesini daha destekleyecek. Çok fazla başvuru alındığı için, şu anda konuyla ilgili değerlendirmeler devam etmektedir ve sonuçlar birkaç ay sonra ilan edilecektir.

Bir AB hibesini uygulamak bazen zor olabilmektedir. Birinci günden itibaren, proje koordinatörleri projeye ve finansal raporlama görevlerine çok dikkat etmelidirler. AB

kaynaklarını kullanmak ciddi sorumluluklar gerektirmektedir. Avrupa Komisyonu Delegasyonu'nda, proje faydalanıcılarına destek sağlayan ve tavsiyelerde bulunan uzmanlardan oluşan bir ekip bulunuyor. Birçok STK bize AB kaynaklarıyla çalışmanın kendi örgüt yönetimlerine çok olumlu bir katkıda bulunduğunu ve bu çalışmaların, diğer bağışçılardan da finansal kaynak almaya yardımcı olduğunu belirtiyor.

Bu bağlamda en aktif olan AB Üye Ülkesi hangisi ve bu ülkeler Sivil Toplum Diyalogu'na nasıl dahil oluyorlar?

Birçok AB Üye Ülkesinin uzun bir ikili işbirliği geleneği var. Bu ülkelerin birtakım değişim programları mevcut ve bu ülkeler konferans ve seminerler organize ediyor ve ikili ekonomik bağlantılarını geliştiriyorlar. Komisyon, birçok AB üye devletinin bu şekilde konuya müdahil olmasını memnuniyetle karşılıyor. Sivil Toplum Diyalogu, mevcut kapsamlı faaliyetlere çok taraflı bir boyut katarak, bunları tamamlamaktadır.

Ayrıca, Avrupa Komisyonu kaynaklı projeler konusundaki istatistikler Türk sivil toplumu ile işbirliğinin Avrupa Birliği'nde eşit şekilde dağılmış olduğunu gösteriyor. Şu anda, Avrupa Komisyonu kaynaklı sivil diyalog projeleri 18 AB Üye Ülkesinden ortakları içermektedir. Tabii ki, daha büyük Üye Ülkeler ve komşu ülkeler bu bağlamda daha etkin gibi görünüyor ancak genel coğrafi dağılım Türkiye'nin tüm Avrupa'da yakın bağlantıları olduğunu gösteriyor ve işte zaten Komisyon'un desteklemek istediği de bu tür çalışmalar.

Başvuruda bulunmak isteyenlere, teklifleri değerlendirirken en sık karşılaştığımız hataların neler olduğunu söyleyebilir misiniz?

Projeleri tasarlarlarken ve proje başvuru formlarını doldururken işi aceleye getirmemelerini ve bunu uzun bir zamana yaymalarını tavsiye ediyorum. Karmaşık proje fikirlerini basit ve ikna edici bir şekilde istenen formatta sunmak kolay bir iş değildir. Ancak, tabii en adil

şekilde, birçok iyi fikir arasından en iyisini seçmek durumundayız.

İdari gerekliliklere dikkat etmenin yanı sıra, bazı teklif çağrılarının özgün hedefleri ve önceliklerine harfiyen uymak gerektiğini de vurgulamak isterim. Seçim sırasında değerlendiriciler tarafından uygulanan kriterler bu gerekliliklere göre belirlenmektedir ve başvuruların da bunlara göre değerlendirildiğini unutmamak gerekir. Son olarak, projelerin gerçekçi ve sürdürülebilir olması gerektiğini de eklemek isterim.

Sivil Toplum Diyalogu'nun geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Sivil Toplum Diyalogu teknik katılım müzakerelerini tamamlama rolüne devam edecektir. Bu diyalog, Avrupa Komisyonu'nun Türkiye ile ilgili katılım stratejisinin kilit bir ögesidir ve finansal işbirliğinin de önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Gelecekte, biz hedef grupların kapsamını genişletmeyi ve diyaloga daha fazla sosyal grubu dahil etmeyi istiyoruz. Bunun iyi bir göstergesi de Sivil Toplum Diyalogu konusundaki Komisyon bildirisidir.

Somut olarak, biz şu anda, ticaret odaları ve sendikalarla faaliyetleri yakında başlayacak olan birtakım işbirliği programları yürütüyoruz. Bu arada, benim için önemli diğer bir alan da, sınırlar ötesi iletişim kurabilmek için kilit önem taşıyan yabancı dil öğrenme konusudur. Türkiye'de bu konuda yapılması gereken çok şey var.

Ayrıca, bu yaz, Avrupa Komisyonu Delegasyonu, T.C. Dışişleri Bakanlığı ile birlikte, AB Üye Ülkelerinin ve onların Türk ve Avrupalı ortaklarının kültürel kurumlarını hedef alan 'Sivil Toplum Diyalogu -Kültürel Köprüler Programı'na başlattı. Bu program, Türkiye ve AB'deki kültürel aktörler arasında kalıcı bir diyalog ve çok ortaklı, kültürel faaliyetlerde bulunmak isteyenlere doğrudan hibe veriyor. Bu yönüyle, program "İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti" hazırlıklarına da katkıda bulunacaktır.

Türkiye’de Sivil Toplumun yetkilendirme ve güçlendirme

Türkiye’de sivil toplum son on yıl içinde, AB’ye adaylık sürecinin de etkisiyle hızlı bir büyüme yaşadı. Sivil toplum alanında daha fazla gelişmeye ihtiyaç olduğu görülüyor olsa da, yakın tarihte gerçekleşen reform ortamı sayesinde, sivil toplum kuruluşları (STK’lar) artık politikaları daha çok etkileme ve şekillendirme gücüne sahipler, seslerini daha iyi duyurabiliyorlar ve daha iyi örgütlenmiş durumdadır. Türkiye’nin 1999’da aday ülke olması ve 2005 Ekiminde AB katılım müzakerelerinin başlatılmasından bu yana, sivil toplum kuruluşlarının AB-Türkiye ilişkilerindeki etkisinin büyük ölçüde arttığı görülmektedir.

Avrupa Komisyonu’nun Türkiye’deki sivil topluma desteğinin amacı, bir aday ülke olan Türkiye’nin AB üyeliği konusundaki hazırlıklarına yardımcı olmak ve Türkiye’nin Kopenhag siyasi kriterlerine tam uyum sağlamasına katkıda bulunmaktır. Bu destek, yalnızca Türk STK’larının kapasite oluşturması için büyük miktarlarda sağlanan finansal yardımla sınırlı kalmamaktadır. Avrupa Komisyonu bunun yanı sıra, Türk STK’larının içinde bulunduğu ve çalıştığı yasal ve sosyo-politik çevreyi de yakından izlemektedir. Komisyon, sivil toplumun Türkiye’de politika oluşturmada kurumsal bir aktör haline gelmesi için gereken uygun ortamın yaratılmasını teşvik etmektedir.

Sivil toplumun gelişimi

Türkiye’de sivil toplum için ilk kapsamlı Avrupa Komisyonu destek programı 1996’da başlatılmıştır. 1999’a kadar süren bu program ile 8 milyon Euro’luk genel bütçeden birbirinden farklı birçok STK uygulamasına finansal destek sağlanmıştır. Ayrıca, 1999 ve 2002 yılları arasında kadınların ve gençlerin güçlendirilmesi ve yetkilendirilmesinden, tüketicinin korunması ve kültürel bütünleşmeye kadar çeşitli konularda STK projelerine de destek verilmeye devam edilmiştir.

2002 ve 2005 yılları arasında, sivil toplumun gelişimi konusunda 3.4 milyon Euro’luk ikinci bir program ile bir STK Destek Ekibi kurulmuştur. Bu program, vatandaşların girişimlerini teşvik etmiş ve 13 ilde düzenlenen eğitim programları ve tüm Türkiye’de desteklenen 21 yerel girişimle, STK’ların kapasitesini geliştirmeye katkıda bulunmuştur. Ayrıca, STK Destek Ekibi’nin tam olarak yerel ve kalıcı bir yapıya sahip olması amacıyla bu ekibi Sivil Toplum

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi iki yıldan fazla bir süredir Türk STK’larını desteklemektedir.

Proje: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM)

Projenin Amacı: Vatandaşların girişimlerinin teşvik edilmesiyle Türkiye’de sivil toplumun rolünü geliştirmek ve Türk STK’ların mesleki ve idari diyalog ve ağ oluşturma kapasitelerini güçlendirmek.

Başlangıç Tarihi: Haziran 2005

Süresi: 24 ay **Yer:** Ankara

Toplam Bütçe: 1.82 milyon Euro

“Biz hayata karşı daha ‘sivil’ bir yaklaşıma sahip olmak istedik. Sivil toplumun yeni bir perspektife ve yeni bir dile ihtiyacı olduğunu savunduk. AB’nin ‘diyalog’ adını verdiği kavramı biz ‘konuşma’ olarak adlandırdık ve AB’nin bize vereceği kazanımların yanında bizim de AB’ye katabileceğimiz değerler olduğunu hatırlattık.” (Arzu Baykara, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi)

www.stgm.org.tr

mu Geliştirme Merkezi’ne dönüştürmek için de 1.82 milyon Euro’luk bir destek sağlanmıştır.

Bunu takiben, Türkiye ayrıca, bir dizi tematik, toplumsal, bölgesel ve Türkiye’ye özel katılım öncesi programlara dahil oldu. Katılım öncesi süreçte, toplam bütçesi 10.5 milyon Euro olan yeni bir Sivil Toplum Güçlendirme programı da 2006’da başlatıldı. Bu program; kadın haklarının desteklenmesi ve korunması, engellilerin toplumsal hayata dahil edilmesi, tüketicilerin korunması, çocuk haklarının korunması çalışmalarının güçlendirilmesi, çevre, kadına karşı şiddetle mücadele ve kültür gibi çeşitli temalara sahip 150 civarındaki girişimi desteklemektedir.

Buna ek olarak, son yıllarda, sivil topluma AB’nin sağladığı destek konusunda sivil toplum ile kamu sektörü arasında daha yapıcı bir işbirliği sağlamayı amaçlayan yeni bir boyut ortaya çıktı. Buna nedenle, Avrupa Komisyonu, STK’larla kamu sektörü arasındaki işbirliğini geliştirmeyi ve STK’ların demokratik katılım seviyelerinin güçlendirilmesini hedefleyen bir program geliştirerek bu programa kaynak sağladı.

Sivil toplum ile hükümet arasında ortaklık mümkündür!

Proje: SKIP (STK’lar ve kamu sektörü arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi ve STK’ların katılım seviyelerinin güçlendirilmesi)

Projenin Amacı: Sivil toplumla kamu sektörü arasındaki işbirliğini kolaylaştırmak ve geliştirmek.

Başlangıç Tarihi: Ekim 2005

Süresi: 14 ay **Yer:** Ankara

Toplam Bütçe: 2 milyon Euro

“SKIP projesi, Türkiye-AB ilişkilerinin, topluma yararlı faaliyetlerin yürütülmesinde ve somut kazanımlar sağlanmasında önemli bir araç olduğunu göstermiştir. Bundan sonra yakaladığımız bu ivmenin sürdürülebilmesi ve iki sektör arasında daha açık ve şeffaf ilişkiler kurulması Türk yurttaşlarının elindedir.” (Çağrı Çakır, AB Genel Sekreterliği Siyasi İşler Dairesi)

www.skip.org.tr

Sivil Toplum Diyalogu

Genişleme, ilgili tüm tarafları etkileyen bir süreçtir. Daha önceki genişlemelerden öğrenilen derslerden biri de bu süreç içinde vatandaşların daha iyi bilgilendirilmeye ve hazırlanmaya ihtiyaç duyduklarıdır. Aday ülke ve AB ülkelerinin vatandaşlarını daha yakın bir şekilde biraraya getirmek ve birbirlerinin kültürleri, siyasi ve ekonomik sistemleri hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olmak gerekmektedir. Genişlemeyle gelecek olan fırsatlar ve zorluklar, ancak bu şekilde daha iyi anlaşılabilir.

Haziran 2005 tarihli *Avrupa Komisyonu’nun Sivil Toplum Diyalogu ile İlgili Bildirisi*’ni takiben, Komisyon ve Türk Hükümeti, Türkiye ve AB’deki STK’lar, üniversiteler ve diğer sivil toplum aktörleri arasındaki mevcut işbirliğini güçlendirmeyi ve yeni ağlar oluşturmayı amaçlayan çeşitli faaliyetler başlatmışlardır. O zamandan beri, yaklaşık 70 diyalog projesine 4.33 milyon Euro civarında yardım sağlanarak, Avrupa Komisyonu fonuyla dört Sivil Toplum Diyalogu programı uygulanmıştır.

Sendikalar, meslek örgütleri, belediyeler ve gençlik girişimlerine verilen STD hibeleri

Sivil Toplum Diyalogu'nu daha da desteklemek amacıyla, Türk Hükümeti ve Avrupa Birliği, 21.5 milyon Euro değerindeki kapsamlı bir *Sivil Toplum Diyalogu Hibe Programı*'ni da içermek üzere, 2006 katılım öncesi yardımının 29.5 milyon Euro'luk bir miktarını daha bu konuya ayırmıştır. Nisan 2007'de başlatılan bu program; gençlik grupları, üniversiteler, belediyeler ve meslek örgütlerinin gerçekleştireceği 100 kadar sivil AB-Türkiye işbirliği projesini destekleyecektir. Türk sendikaları ve ticaret odalarının Avrupalı mevkidaşlarıyla işbirliklerini geliştirmeleri için ek olarak 8 milyon Euro'luk bir destek de ayrılmış durumdadır.

Kültür: Sivil Toplum Diyalogu'nun ayrılmaz bir parçası

Kültür, Sivil Toplum Diyalogu'nun (STD) çok önemli bir bileşenidir. Gençlik girişimleri, üniversiteler ve belediyeler için son dönemde verilen hibeler de bu alanı kapsamaktadır. Örneğin, ilçe ve belediyeler için verilen hibe planında (5 milyon Euro) turizm ve kültür temel başlıklardır. Üniversiteler için verilen hibe planında (9.3 milyon Euro) çokkültürlülüğü geliştirmeyi amaçlayan projeler desteklenecektir ve son olarak da Diyalog için Gençlik Girişimleri hibe planında (2 milyon Euro), kültürlerarası öğrenme ve anlayışı teşvik eden projelere kaynak sağlanacaktır.

Ayrıca, Avrupa Komisyonu Delegasyonu 2006'da bilgi ve/veya kültür adlı iki bileşeni içeren STD Kültür Hareketi'ni (1.45 milyon Euro) başlatmıştır. Bu çalışmada amaç, AB'yi kültürel faaliyetler aracılığıyla ve Avrupa Kültür boyutu ile zenginleştirmektir. Bu programın diğer bir amacı da, toplumda farkındalığı artırmak ve AB, Sivil Toplum Diyalogu, Avrupa bütünleşme süreci ve Avrupa kültürleri hakkında yerel, bölgesel ve ulusal seviyede tarafsız bir tartışma ortamı yaratmaktır.

STD hibeleri dışında, 2006'da 2.5 milyon Euro bütçeye sahip olan "Türkiye'de Kültürel Hakların Geliştirilmesi" adlı bir diğer program başlatılmıştır. Bu programın amacı, Türk Hükümeti'ne, kültürel haklar alanındaki mevzuat reformlarını uygulamada destek sağlamaktır. Bu programın iki bileşeni bulunmaktadır: kültürel girişimler ve Türk vatandaşlarının günlük hayatlarında geleneksel olarak kullandığı diller ve lehçelerde yayın yapma. Bu kapsamda Türkiye'deki karşılıklı anlayış ve bilgiyi destekleyen projeler desteklenmektedir.

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi'nce Muğla'da düzenlenen bir eğitim.

İnsan hakları ve temel özgürlüklerin geliştirilmesine sağlanan destek

Avrupa Komisyonu'nun sivil topluma sağladığı desteğin temel kuralı, Türkiye'deki demokratik reform sürecine katkıda bulunmaktır. 1990'lardan bu yana, Avrupa Komisyonu demokratikleşme ve insan hakları alanında Türkiye'deki sivil toplum faaliyetlerine destek sağlamaktadır. Bu çabalar çerçevesinde, sivil toplumun, sivil toplum girişimlerini başlatanlar, toplum gözcüleri ve uygulayıcılar olarak reform sürecinde daha aktif bir şekilde rol alması sağlanarak, somut sonuçlar ortaya çıkarılmış ve başarılı olunmuştur.

1992'de Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen Karar'ı takiben, sivil top-

lum hareketi için küresel bir destek programı olan **Avrupa Demokrasi ve İnsan Hakları Girişimi (EIDHR)** başlatılmıştır. 2006 sonuna kadar EIDHR programı altında Türkiye'de 100'den fazla projeye 14.5 milyon Euro tahsis edilmiştir. Bu konudaki faaliyetler; işkencenin önlenmesi ve cezasız kalmasıyla mücadele, işkence mağdurlarının rehabilitasyonu, ifade özgürlüğü ve bağımsız medya, adalete daha iyi erişim, iyi yönetişimin teşvik edilmesi, yolsuzlukla mücadele, kültürel çeşitliliğe karşı ayrımcılıkla mücadele, kültürel çeşitliliğin korunması ve kültürel çeşitliliğe saygının geliştirilmesidir.

2006 yılında, ayrıca, Türkiye'de insan haklarının korunması ve demokratikleşme sürecindeki eksiklikler konusunda çalışan sivil inisiyatifleri desteklemek amacıyla bütçesi 1.5 milyon Euro olan "İnsan Hakları ve Demokrasinin Bütünleştirilmesi ve Teşvik Edilmesi" adlı bir program başlatılmıştır.

Toplumsal cinsiyet eşitliği, sosyal koruma, sosyal içirme ve sağlık

STK'lar ve toplumsal ortaklar; toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yapmama, iş kanunu, işyeri sağlığı ve güvenliği alanlarında AB mevzuatıyla ilgili hazırlık ve uygulama çalışmalarında kilit bir rol oynarlar. Bu gruplar ayrıca, istihdam, toplumsal içirme ve diğer toplumsal konulardaki politika ve stratejileri tasarlama, uygulama ve izleme konularında da aktif olarak çalışmaktadır. Bu nedenle Komisyon, Türkiye'de toplumsal konularda çalışan toplumsal ortaklar ve sivil toplum kuruluşları ile temasların artırılmasına büyük önem vermektedir.

Türkiye'deki kadın kuruluşlarına sağlanan Avrupa Birliği desteği*

Bir insan hakkı olarak toplumsal cinsiyet eşitliği, Türkiye'nin AB'ye katılım hazırlıklarının önemli bileşenlerinden birisidir. Kadın örgütlerinin kararlı çabaları sonucunda son yirmi yılda, Türkiye'de yasal düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama

İfade özgürlüğünün önündeki engellerin ortadan kaldırılmasını hedefleyen çalışmalar...

Proje: İfade Özgürlüğü Merkezi

Projenin amacı: Türkiye'de ifade özgürlüğü hakkını geliştirmek. Bu proje özgül olarak, ifade özgürlüğü ihlallerine karşı mevzuat değişikliği için baskı oluşturmak ve ifade özgürlüğü hakkı konusunda toplumdaki farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır.

Başlangıç Tarihi: Kasım 2005

Süre: 12 ay **Yer:** İstanbul

Toplam Bütçe: 73.400 Euro

"Avrupa Komisyonu desteğiyle yürütülen proje bittikten sonra da varlığını sürdürmekte. Örneğin, kökü 1997 yılına uzanan 'Düşünce Özgürlüğü için İstanbul Buluşmaları' artık her iki yılda bir tekrarlanan uluslararası bir toplantı ve bildiğimiz kadarıyla dünyada bu konudaki tek sürekli buluşma." (Şanar Yurdatapan, İfade Özgürlüğü Merkezi)

www.antenna-tr.org

konusunda büyük bir ilerleme kaydedilmiştir. Bu durum, kadın hareketinin, aile içi şiddetin ilk kez kamusal alanda protesto edilmeye başlandığı 1980lerin sonundan itibaren artan politik aktivizminin bir sonucudur.

1990'larda sayıları hızla artan kadın örgütleri başarılı kampanyalar düzenlediler. 2001'de, 125 örgütün katılımıyla, Medeni Kanun'daki 'aile' anlayışına daha eşitlikçi yeni bir yaklaşım ve olumlu değişiklikler getiren ulusal bir kampanya düzenlendi. Ceza Yasası'na toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını bütünleştirmeyi ve kadınların cinsel,

bedensel ve doğurganlık ile ilgili haklarının yasal koruma altına alınmasını amaçlayan üç yıllık başka bir kampanya da 2002'de başlatıldı. Bu kampanyaya paralel olarak, sonradan ülke çapında bir "Türk Ceza Kanunu (TCK) Platformu" haline gelen ulusal "TCK Reformu Çalışma Grubu" oluşturuldu. Yeni TCK Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın haklarının korunmasına yönelik büyük bir adım oluşturdu.

"AB ve Türk kadın örgütleri elele"

Kadın örgütleri giderek AB'nin toplumsal eşitliği gündemine daha fazla katılmak ve seslerini daha çok duyurmayı talep ediyorlar. Bu amaçla, 47 kadın örgütünün katılımıyla 'Avrupa Kadınlar Lobisi (AKL) Türkiye Ulusal Koordinasyonu' adıyla bir koalisyon kurulmuştur. AKL'ye Ekim 2004 tarihinde tam üye olan Ulusal Koordinasyon, Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği (KADER) Ankara Şubesi, Türk Kadınlar Birliği, Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER), KAMER Vakfı ve Kadın Dayanışma Vakfı'ndan seçilmiş üyelerden oluşan bir Koordinasyon Birimi tarafından idare edilmektedir. Bu oluşum, AB'deki kadın örgütleriyle ilişkilerin gelişmesi konusunda önemli bir adımdır.

Kadın örgütleri arasındaki iletişimi ve etkileşimi artırmak için çalışan Uçan Süpürge de, proje ortakları olan Fransız ve Bulgar STK'larıyla üniversiteli genç kadınlara yönelik AB ve toplumsal cinsiyet konulu atölye çalışmaları düzenlemiştir. Bu çalışmalar, "Küçük Projeler Programı: Sivil Toplum Diyaloğunu Güçlendirme"

programı çerçevesinde Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmiştir. Aynı program kapsamında KAGİDER de Bulgar, Romanyalı, İspanyol ve Belçikalı ortaklarıyla "Avrupa Birliği Yolunda Kadın" projesini yürütmüştür.

Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Girişimi (DİHAG) da dahil olmak üzere, hemen tüm sivil toplum destek programlarında, AMARGI (İstanbul); Kadın Dayanışma Vakfı (Ankara); Yaşam, Kadın, Çevre, Kültür ve Girişimcilik Kooperatifi (YAKA-KOOP) (Van); KAMER Vakfı (Diyarbakır); Uçan Süpürge (Ankara) ve Van Kadın Derneği (Van) gibi çeşitli kadın örgütlerinin, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten kadınların ekonomik hayata katılımını artırmaya kadar geniş bir yelpazeyi içeren faaliyetleri Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmiştir.

"2005 STK Hibe Programı," toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki STK faaliyetlerini desteklemek amacıyla tasarlanmış iki alt-programı (3.9 M Euro) içermektedir. "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" adlı birinci alt-program, yerel düzeyde yeni kadın örgütleri/ağları/ortaklıklarının kurulmasını; şiddet mağdurlarına sağlanan hizmetleri iyileştirmeyi ve bu konuda farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır. Bu program çerçevesinde mali destek sağlanan kadın örgütleri arasında Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadın Dayanışma Vakfı, Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı, Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı, KAMER Vakfı, Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği ve Van Kadın Derneği bulunmaktadır.

"Kadın Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi" adlı ikinci alt-programın öncelik alanları ise kadınların ekonomik ve siyasal hayata katılımı olarak belirlenmiştir. Bu programda başvuruların değerlendirilmesi süreci halen devam etmektedir.

Kapasitenin yükseltilmesi

Ağ oluşturma ve lobi çalışmaları için gerekli kurumsal kapasite ve kaynakların olmaması, Türkiye'deki kadın örgütleri için hâlâ önemli bir sorun olarak göze çarpmaktadır. "Sivil Toplumun Geliştirilmesi için Örgütlenme Özgürlüğünün Güçlendirilmesi" adlı 2004 Katılım-Öncesi Yardım Programı çerçevesinde kadın örgütleri; danışmanlık, fon bulma, iletişim ve ağ oluşturma için kapasitelerinin geliştirilmesi açısından desteklenmişlerdir. Belli STK gruplarının ihtiyaçlarına göre düzenlenen eğitimler ve diğer çalışmalar "Türkiye'de Sivil Toplumun ve Diyalogun Desteklenmesi" adlı yeni bir program altında devam edecektir. AB destekli Sivil Toplum Geliştirme Merkezi bu faaliyetlerin eşgüdümünü sağlamaktadır.

Avrupa Komisyonu, hem kadın örgütlerine destek sağlayarak hem de toplumsal cinsiyet konularıyla ilgilenen kamu kurumları ile işbirliği yaparak Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün kapasitesini artırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliği için bir iletişim stratejisi ve ulusal eylem planının hazırlanmasını desteklemek amacıyla "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Teşvik Etme" (5.8 M Euro) programı uygulanmaktadır. Bu proje kapsamındaki faaliyetler arasında şiddet mağdurları için hizmetlerin geliştirilmesi; şiddet veritabanı oluşturulması ve belediyelerin kadınlar için sığınma evleri inşa etme konusundaki yatırım ihtiyaçlarının tespit edilmesi bulunmaktadır. Ayrıca, 2006 Katılım-Öncesi Yardım Programı kapsamında, aile içi şiddet mağdurları için tam teşekküllü sekiz sığınma evi inşa edilmektedir.

2007 ve sonrası...

Yeni Katılım Öncesi Destek Programı çerçevesinde ise, kadın STK'larının kapasitesini artırma ve farkındalık oluşturma yoluyla kadınların belediye, sosyal ve yargı hizmetlerine erişimini artırması ve kolaylaştırması konusunda Türk Hükümetine destek olmak amacıyla 5 milyon Euro tahsis edilmiştir. "Türkiye'nin En Az Gelişmiş Bölgelerindeki Kadınların ve Kadın STK'larının Güçlendirilmesi" adlı projenin temel amacı hükümet kurumlarının, yerel idarelerin ve STK'ların politikalarına toplumsal cinsiyet duyarlı bir yaklaşımı entegre etmek ve kadın STK'larının örgütsel ve teknik kapasitelerini geliştirmektir. Yerel kadın örgütleri de toplumda farkındalığı artırmak, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa ve kadınların insan haklarının ihlallerine karşı kapasite oluşturulması amacıyla küçük hibelerle desteklenecektir.

Yasal düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili önemli ilerlemeler kaydedilmiş olsa da, Türkiye'de şiddet, siyasal temsil, istihdam ve eğitim gibi alanlarda hala aşılması gereken pek çok sorun var. Avrupa Komisyonu bu sorunların çözümüne katkıda bulunmak amacıyla mali destek ve işbirliğini sunmaya devam edecektir. Bu işbirliğini geliştirme konusunda kadın örgütlerinden gelecek her türlü öneriye açıktır.

*Nalan Özdemir

Sektör Yöneticisi

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu

- 1 Bu iki kampanya hakkında daha detaylı bilgi için bkz: Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği tarafından yayınlanan "Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türk Medeni Yasası ve Ceza Yasası Reformları: İki Ulusal Kampanya'nın Başarısı".
- 2 Bu kuruluş 400 kadın örgütünü bir araya getiren ve tüm Avrupa'yı kapsayan bir STK ağ kuruluşudur.
- 3 Daha fazla bilgi için bkz: www.stgm.org.tr

Klişeleri ortadan kaldırmak için kültürel anlayış

AB Üye Ülkelerinin her birinin kendi kültürel politikası olsa da, artık Avrupa düzeyinde de kültür konusundaki girişimlerin sayısının arttığı görülmektedir. Kültür, yalnızca insanları biraraya getirmek, yaratıcılığı ve yenilenmeyi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda gittikçe genişleyen bir sektör olarak insanların ülkeler arasındaki hareketliliğini ve ekonomiyi de geliştirir.

Avrupa Birliği'nin birbiri ardına gerçekleştirdiği genişlemeleri ve AB vatandaşlarının Üye Ülkeler arasındaki hareketliliğinin artışı göz önüne alındığında, Üye Ülkelerin kültürün gelişmesini sağlama konusunda oynadıkları rolün önemi daha da belirgin hale gelmektedir. Bu nedenle de, Avrupa Kültürlerarası Diyalog Yılı olarak ilan edilen 2008 yılı için belirlenen AB politikalarının en önemli bölümünü kültür oluşturmaktadır.

Kültür 2007: Program kapsamında AB ülkeleri ya da programa katılan üçüncü ülkelerin vatandaşları arasındaki milletlerüstü kültürel işbirliğini geliştirmek amacıyla 400 milyon Euro ayrılmıştır. 'Kültür' programının amacı, kültürel işbirliği faaliyetlerini, kültür alanında faaliyet gösteren Avrupa kuruluşlarını desteklemek, bilgi toplamak ve daha sonra bu bilgileri yaymaktır. Bu yeni araç, 2000-2006 yılları arasında kapsayan Kültür 2000 çerçeve programının bir devamı niteliğindedir. Program çerçevesinde sanatçılar, kültürel çalışmalar yapan kişiler ve özellikle gençler ile sosyal ve ekonomik olarak dezavantajlı durumda olanlar olmak üzere oldukça geniş bir izleyici kitlesi için festivaller, yüksek lisans dersleri, sergiler, yeni üretimler, turlar, çeviriler ve konferanslar gibi faaliyetler desteklenecektir. Projelerin çoğunda internet sitelerinin ve tartışma forumlarının oluşturulması gibi multimedya boyutları da bulunmaktadır.

Türkiye için, kültür, genel olarak dünyanın geri kalanıyla ve özellikle de Avrupa ile ilişkilerin önemli bir parçası olmuştur. Türkiye, 1990'ların sonlarında Avrupa Komisyonu Delegasyonu tarafından başlatılan "Avrupa Ufukları ve Mozaik" programlarına ek olarak, 2005'ten beri Avrupa Komisyonu'nun temel toplum programı olan Kültür 2000'de de yer almaktadır. Türkiye, ayrıca, 2007-2013 yılları arasında kapsayan yeni Kültür Programı'na da katılmaktadır. Son on yıl içerisinde, Türkiye-AB kültürel işbirliği sayesinde, ülkede yok olmaya yüz tutmuş geleneksel meslekleri yeniden canlandırmaktan, koro oluşturmak için Anadolu'da müzik yeteneğine sahip çocukları arayıp, onları kazanmaya kadar çeşitli konuları içeren projeler desteklenmiş ve başarıyla yürütülmüştür.

Bu yılın Temmuz ayında, Türk Dışişleri Bakanlığı ve Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu tarafından *Sivil Toplum Diyalogu - Kültürel Köprüler* inisiyatifinin başlatılmasıyla bu konuda önemli bir adım atılmıştır. Bu yeni girişim, AB kültürel enstitüleri ve onların Türk ortaklarının çok uluslu faaliyetleri için 2008 ve 2010 yılları arasında kullanılmak üzere 6 milyon Euro'nun tahsis edilmesiyle AB-Türkiye kültürel işbirliğini geliştirecektir. Bunun yanı sıra, bu girişim, müzik, performans sanatları, plastik ve görsel sanatlar gibi çağdaş sanatların birçok dalını ve edebiyatı kapsayacaktır. Bu faaliyetin açılışında, Avrupa Komisyonu Türki-

ye Delegasyonu Başkanı, Büyükelçi Marc Pierini bu konudaki görüşlerini şöyle ifade etmiştir: "*Kültür, yanlış algılamaları yok etmede çok önemli bir etkidir, çünkü kültür, siyasetin ötesinde ve dışındadır ve olumlu duygular yaratarak toplumlarımızın toplumsal ve insani örgüsüne dokunmaktadır.*"

"Avrupa Kültür Başkenti" uygulamasıyla Avrupa şehirleri, Avrupa kültürlerinin zenginliği, çeşitliliği ve ortak özelliklerini yansıtacak şekilde bir yıl süren bir kültürel program sunma fırsatını elde ederler. Geçen yirmi yıl içerisinde, bu faaliyet medyadaki etkileri ve sözkonusu şehirlerin kültürel ve sosyo-ekonomik gelişimi açısından çok başarılı olmuştur.

Pecs ve Essen şehirleri ile birlikte İstanbul, 2010'un üç "Avrupa Kültür Başkenti"nden biri olarak belirlenmiştir.

www.istanbul2010.org

Daha fazla bilgi için:

Avrupa Komisyonu websitesinde Kültür:
http://ec.europa.eu/culture/eac/index_en.html
Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı (EACEA):
<http://eacea.ec.europa.eu/index.htm>

AB Geniş Açı

Reform Antlaşması konulu hükümetlerarası konferans

AB Reform Antlaşması'nın metnini Ekim 2007 itibarıyla nihai hale getirmek amacıyla 23 Temmuz'da Portekiz Dönem Başkanlığı çerçevesinde yeni bir Hükümetlerarası Konferans (HAK) konuyla ilgili çalışmalarına başladı. AB'nin 27 Üye Ülkesinin devlet ve hükümet başkanlarının bu konuda son bir anlaşma sağlamak için temel parametrelerde anlaşmaya vardığı 21-22 Haziran tarihlerinde düzenlenen Avrupa Konseyi toplantısında HAK'a açık bir yetki verilmişti. Hükümetlerarası Konferans, önümüzdeki aylarda, bu siyasi anlaşmayı yasal çerçeveye oturtmak amacıyla çeşitli çalışmalar gerçekleştirecek.

27 ülkenin hükümetlerinin sözkonusu antlaşmayı kendi parlamentolarında onaylama süreçlerinin Haziran 2009'daki Avrupa Parlamentosu seçimlerinden önce tamamlanabilmesi için, Ekim 2007'de gerçekleştirilecek olan gayri resmi Avrupa Konseyi toplantısında metin üzerinde bir anlaşmaya varılması ümit ediliyor.

Caddeler insanlar için

Avrupa Hareketlilik Haftası'nın altıncısı, AB'de 16-22 Eylül tarihleri arasında "Caddeler İnsanlar İçin" teması altında gerçekleştirildi.

Bu hafta çerçevesinde 1300 civarında şehir, şehirde hareketlilik girişimlerine katılmıştır. Avrupa Hareketlilik Haftası insanların yürüme, bisiklete binme, kamu ulaşım araçlarını kullanma ve birden fazla insanın tek bir arabayı paylaşması gibi daha çevre dostu ulaşım yollarını kullanmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu faaliyetler çerçevesinde ayrıca, katılımcı şehir ve kasabaların bisiklet ya da kamu ulaşım araçları için yeni şeritler eklemek gibi kalıcı önlemlerle, sürdürülebilir hareketliliğe doğru uzun vadeli bir geçiş yapmaları teşvik edilmektedir.

Avrupa Hareketlilik Haftası websitesi:
www.mobilityweek-europe.org

Orman yangınları: 2007 Temmuz ayı, kayıtlara göre şu ana kadarki en kötü Temmuz

Avrupa Komisyonu tarafından idare edilen ve yangın riski ve hasar değerlendirmesi açısından erken uyarı bildiriminde bulunan Orman Yangın Bilgi Sistemi (EFFIS) tarafından yayınlanan resmi olmayan rakamlara göre 2007 Temmuz'u, Avrupa'da orman yangınları açısından şu ana kadarki en kötü aydı.

Haziran ayı sonunda, Yunanistan ve Kıbrıs gibi ülkeler için yüksek yangın riski uyarıları yapılmasını takiben, Tem-

muz'un ikinci yarısında Bulgaristan, Hırvatistan, Yunanistan ve İtalya'da meydana gelen yangınlarda büyük bir artış görüldü. Türkiye ve Arnavutluk gibi diğer bazı Avrupa ülkelerinde de geniş çaplı yangınlar meydana geldi.

EFFIS 1 Şubat ile 1 Ekim tarihleri arasında her gün yaptığı tahminleri, Üye Ülkeler'in Sivil Koruma ve Orman Hizmetleri'ne göndermektedir. Avrupa'nın güneybatı kısmında Temmuz ayında göreceli olarak orta seviyede devam eden yangın tehlikesi,

Ağustos ayında, özellikle İber Yarımadası'nın güneyi ve Kanarya Adaları'nda önemli ölçüde artış göstermiştir.

EFFIS, Avrupa Komisyonu'nun kendi bünyesindeki bilimsel kolu olan Ortak Araştırma Merkezi (JRC) tarafından geliştirilen meteorolojik ve uyduya dayalı bir haritalama sistemidir. Bu sistemin amacı, Üye Devletlere, günlük yangın riski uyarıları göndermek ve bunu takiben hasar değerlendirmeleri yapmaktır.

EFFIS: <http://effis.jrc.it/Home>

Gençlik politikası alanında işbirliği

Milyonlarca Avrupalı genç Eylül ayında okula dönerken, Komisyon, gençlerin eğitime, istihdama ve genel olarak topluma katılımını teşvik etmek amacıyla, Avrupa'nın gençlikle ilgili politikaları daha iyi nasıl koordine edebileceği konusunda bir bildiri yayınladı.

Gençlerin gelişmelerini ve başarı kabiliyetlerini baltalayan çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaya devam ettikleri konusundaki endişeler artmaktadır. Eğitim sistemleri ise istihdama yumuşak bir geçiş yapabilmeleri için onları gerekli olan becerilerle donatmamaktadır. AB'de hemen hemen altı gençten biri okuldan erken ayrılmakta ve Üye Ülkeler, bu işsizliği sona erdirmeye hedefini titizlikle takip ettikleri halde, 4.6 milyon genç işsiz büyük bir çoğunluğu 6 ay içerisinde iş bulamamaktadır.

Avrupa Komisyonu:
http://ec.europa.eu/youth/whitepaper/index_en.html

Kurşun içeren Çin yapımı oyuncaklar AB pazarından çekildi

Avrupa Komisyonu, Ağustos başında, İngiliz makamlarından Çin'de kurşun içeren bir boya pigmenti kullanılarak üretilen oyuncaklar ile ilgili bir uyarı aldığını doğruladı.

Sözkonusu uyarı, kurşun içeren 83 oyuncakın listesini de içeriyor. Çin'de faaliyet göster-

ren bir taşeron imalatçı tarafından üretilen bu oyuncaklar 11 AB ülkesinin - Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda, Hollanda, Portekiz, İspanya ve Birleşik Krallık - yanısıra AB'ye üye olmayan Hırvatistan ve İsviçre'de satılmıştı.

Bu uyarı, Üye Ülkeler ve

Komisyon arasında hızlı bilgi değişimi sağlayan ve tehlikeli gıda-dışı ürünler için AB'nin hızlı alarm sistemi olan RAPEX ile gönderildi. Bu sistem, tüketicilerin sağlığı ve güvenliği için ciddi bir risk teşkil eden ürünlerin pazarlanması ve kullanımını önlemek amacıyla tasarlanmış bir sistemdir.

ABBM İstanbul tam gaz ilerliyor!

Aşırı sıcaklara rağmen, İstanbul Avrupa Birliği Bilgi Merkezi, modern sanatlardan çocuklar için kukla tiyatrosuna kadar geniş bir yelpazeyi içeren faaliyetlerini bu yaz da ara vermeden sürdürdü.

“YAKINLAŞ” İstanbul Avrupa Birliği Bilgi Merkezi’nde

“Sizde Aynı Şeyi Hissediyor musunuz?”, “Benimle Beraber Yürü”, “Bağlantı” ve “Benimle Dans Et” İstanbul Avrupa Birliği Bilgi Merkezi’nde 10-25 Temmuz tarihleri arasında “Yakınlaş” başlığı altında sergilenen on altı tablonun dört tanesinin ismi.

Aslı Deniz Helvacıoğlu’nun sergilenen karışık medya sanat çalışmaları, ABBM İstanbul’un Temmuz ayında İstanbul halkına sunduğu kültürlerarası diyalog temasını oldukça başarılı bir şekilde ortaya koyan sanat çalışmalarındı.

AB Hukuku konusunda doktora derecesine de sahip olan başarılı sanatçı Helvacıoğlu, tablolarıyla AB-Türkiye ilişkilerinde daha yakın olunmasına ihtiyaç olduğu fikrini de gündeme getiriyor. Yakınlaş sergisini kaçırmış olanlar, bu sonbaharda ABBM Ankara’da gerçekleştirilecek olan ikinci sergiyi görebilirler.

Çocuklar Lokum ile güldü

ABBM İstanbul, 26 Haziran’da Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) ile birlikte yaz faaliyetlerini başlattı ve TEGV okullarında eğitim gören 7-11 yaş arasındaki çocukları ağırladı. Lokum’dan Avrupa hakkında yeni bilgiler öğrenirken bir yandan da kahkahalarını tutamayan çocukların neşesiyle ABBM toplantı odası doldu taşı.

Türk çocukları için bir AB maskotu olan Lokum tarafından Avrupa konusunda gerçekleştirilen bir çalıştayla güne baş-

landı. Daha sonra ABBM toplantı odası, çocukların aktörlerle birlikte Avrupa konusundaki soruları birbirleriyle yarışarak yanıtladıkları kukla şovu için hazırlandı. Lokum İsvet’te yüksek bir dağdan düştüğünde ya da sahnedeki Macar kızını görmediğinde çocuklar gülmekten kırıldılar. Maltalı şövalye sahneye çıktığında da neşeyle bağıştılar. Lokum kukla tiyatrosu hem çok eğlenceli, hem de çocukların dayanışma, özgürlük ve eşitlik gibi temel AB değerleri hakkında bilgi edinmesi açısından öğretici oldu.

Şehre yaz geldi

Ankara Avrupa Birliği Bilgi Merkezi, çevreden kültüre kadar çeşitli konularda etkinlikler düzenlemeye devam ediyor.

Kim demiş Ankara yazın tamamen boşalır diye? Bu iddia yeni açılan Avrupa Birliği Bilgi Merkezi için kesinlikle doğru değil çünkü ABBM yaz boyunca belli konular ve temalarda üç yüzden fazla kişinin katıldığı bir dizi faaliyete evsahipliği yaptı.

Çok sıcaktı!

Sıcak hava, iklim değişikliğiyle ilgili kaygılar ve su kesintileri Ankara halkının çevre konusundaki farkındalığını artırdığından çevre temasıyla ilgili ABBM Ankara’da Temmuz boyunca düzenlenen konferansların oldukça büyük ilgi çektiği görüldü.

Türkiye Çevre Vakfı Genel Sekreteri Engin Ural, STK’lardan ve basından oluşan bir izleyici grubuna Yunanistan’ın çevre alanındaki Avrupa Birliği mevzuatına uyum konusunda faydalı bir model sunabileceğini söyledi. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen bir proje çerçevesinde Türk ve Yunan çevre uzmanları, Türkiye’nin

“Makarna” kelimesinin İtalyanca “Güzel... ama çok pahalı” ifadesinden geldiğini biliyor muydunuz?

dört ilinde bilgi alışverişinde bulunmak için biraraya geldiler. Yapılan bu çalışmanın sonuçları bir kitap halinde yayınlancak.

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu’ndaki Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Sektör Yöneticisi Gürdoğar Sarıgül’ün sözleri ise biraz daha temkinliydi. Sarıgül AB’nin yüksek çevre standartlarını yakalayabilmesi için Türkiye’nin 2023 yılına kadar 70 milyar Euro civarında bir yatırım yapması gerektiğini vurguladı.

Çin’den Avrupa’ya

Ağustos ayının teması ise Kültür idi. Profesör Hakan Yılmaz’la ‘Kültür ve Kimlik’ arasındaki bağlantıyı keşfederken, Profesör Ahmet Gürata ile de Avrupa ve Türk sinemasının yaşadığı zorluklar ve fırsatlar konusunda tartışma olanağı bulduk.

Bazılarının kültür mide ile tecrübe edilir dediği üzere, Ankaralı gurme Kaan Küce de makarnanın Türkiye üzerinden Çin’den Avrupa’ya uzanan uzun seyahatini bizlerle paylaştı!

Gaziantep'te zabıta memurları Avrupa hakkındaki bilgilerini artırdılar

1-2 Haziran tarihleri arasında, Gaziantep AB Bilgi Bürosu tarafından Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Zabıta Müdürlüğü personeli için düzenlenen 'AB Süreci'nde Zabıta Memurları' adlı eğitim seminerinde 84 zabıta memuruna eğitim verildi.

Avrupa Ekibi konuşmacılarından Profesör Can Baydarol, AB-Türkiye ilişkileri konulu oturumda Türkiye'nin AB'ye katılım süreci hakkında zabıta memurlarına bilgiler verdi. Bu konuşmayı, İletişim Uzmanı Bahri Aydın'ın AB'ye uyum sürecinin bir parçası olarak zabıtaların hizmet kalitesini nasıl artırabilecekleri konusunda tavsiyelerde bulunduğu 'Hizmet Kalitesi ve Etkili İletişim' konulu oturum takip etti. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Zabıta Müdürü Ömer Yalın da, zabıtaların kendi faaliyet alanlarında sundukları hizmetin kalitesini artırmaları için bu tür faaliyetlerin çok önemli olduğunu vurguladı.

Gaziantep AB Bilgi Bürosu Koordinatörü Burcu Nakiboglu ise program hakkındaki görüşlerini şöyle ifade etti: "Türkiye'nin uyumlaştırma çabaları zabıta memurlarını da ilgilendiriyor. Zabıtaların da Avrupa Birliği'nde güvenliği standartlarından, sağlık kuruluşları ile ilgili yönetmeliklere kadar çeşitli konularda bilgilerini tazelemeye ihtiyaçları var."

Don Kişot, Nasreddin Hoca ile karşılaşırsa ne olur?

Dünyanın en eski nüktedan kişiliklerinden birisi güldürü becerisi, gücü ve sadeliğiyle bizi güldürürken düşündürmeye devam ediyor.

Dünyaca ünlü Fransız kuklacı Karine Cheres, Mersin AB Bilgi Bürosu tarafından 5-19 Temmuz tarihleri arasında düzenlenen 48. Uluslararası Akşehir Nasreddin Hoca Festivali'ne katıldı. Festival, farklı ülkelerden gelen sanatçılar arasındaki kültürel bağları geliştirmek amacıyla Türk ve Avrupa

kukla sanatlarını biraraya getirdi.

Festival kapsamında, bu eski sanatı gençlere tanıtmak amacıyla kukla yapımı ve kukla oynatma kursları verildi. Kursun sonunda öğrenciler tarafından düzenlenen gösteri 800'den fazla kişi tarafından izlendi. Gösteride Türk ve Avrupa kukla karakterleri biraraya getirildi. Hatta, gösterilerin birinde Nasreddin Hoca ve Don Kişot aynı sahneyi paylaştılar!

Karina Cheres, gelecek yıl öğrencilerle benzer ortak çalışmalar yaparak bu faaliyetin başarısını devam ettirmeyi planlıyor.

Çocuklar Van Gölü etrafındaki çöpleri temizlediler ve çevre sorunları hakkında bilgilendiler

Van AB Bilgi Bürosu, Van şehri ve civarında çevresel farkındalığı artırmak amacıyla, ildeki 8 ilkokuldan 200'den fazla öğrenciyi Van gölü etrafındaki çöpleri toplama için bir araya getirdi. 'Van Gölü Çevre Temizleme' faaliyeti Dünya Çevre Günü olan 5 Haziran tarihinde gerçekleştirildi. Bu faaliyetin amacı, insanların çevre üzerindeki etkisinin ve AB'nin çevresel standartları yükseltme konusundaki çabalarının anlatılmasıydı.

AB Bilgi Bürosu koordinatörü Kerem Oruç, göl kıyısındaki çöpleri toplama öncesi, öğrencilere, öğretmenlere ve ebeveynlere AB çevre politikası hakkında bilgi verdi. Bu çalışmaya gelen öğ-

rencilerden birinin söylediği gibi: "Biz Gölümüzü kirli görmek istemiyoruz ve bugün çevreyi korumamızın ne kadar önemli olduğunu öğrendik. Diğer insanlar da bu doğal güzelliğin keyfini çıkarabilirler diye gölümüzü güzel ve temiz bir halde tutmaya yardımcı oluyoruz."

AB TÜRKİYE

Görünüm

Avrupa Komisyonu
Türkiye Delegasyonu

İ L E T İ Ş İ M

Detaylı bilgi için AVRUPA BİRLİĞİ BİLGİ MERKEZLERİ

ABBM İstanbul

Mete Cad.
Park Apt. No: 24-A
Taksim 34437 İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90.212 244 89 29
Faks: +90.212 244 89 20
istanbul@avrupa.info.tr

ABBM Ankara

Tunalı Hilmi Cad.
Üniversite Apt. No: 82/B-1
Kavaklıdere 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90.312 468 90 70
Faks: +90.312 468 90 75
ankara@avrupa.info.tr

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu

Uğur Mumcu Cad. 88 4. Kat
GOP 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90.312 459 87 00
Faks: +90.312 446 67 37
delegation-turkey@ec.europa.eu
http://www.avrupa.info.tr

Genel Koordinatör

Ebru TAŞKIN
Yayın Müdürü
Zerrin KESKİN
Baskı Öncesi Tasarım
Turgay SÜSLÜ, Umur ARAS

Baskı

Semih Ofset
Matbaacılık Yayıncılık
Ambalaj San. Tic. ve Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cad. No: 74
İskitler - Ankara TÜRKİYE
Tel: +90.312 341 40 75 (pbx)